



Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

”Det har blivit ett fängelse”

En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott

Emilia Wessel¹ & Linnea Nordlund²

Examensarbete

Högskolepoäng: 15

Termin/år: VT 2017

Handledare: Peter Sandström

Examinator: Jerzy Sarnecki

Kurskod: KR033G

Utbildningsprogram: Kriminologprogrammet

¹ Författare 1 ansvarade för metod och diskussion

² Författare 2 ansvarade för introduktion och referenshantering

Författare 1 och 2 ansvarade för resultat

"Det har blivit ett fängelse"- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Abstract

Perpetrators often get a lot of attention while the victims of crime usually remain silent. This study is victimological and focuses on individuals that have been victims of crime. A particularly vulnerable group of people is the elderly. The purpose of this study is to identify older people's experienced behaviors and experienced personal consequences that have appeared after being the victim of burglary in their own home. In this qualitative study 12 individuals have been interviewed and with a qualitative content analysis five categories were produced: practical consequences, control, locking the door, personal consequences and no personal consequences. The majority of those who had been victims of burglary in their own home experienced a fear of crime and a changed behavior in their daily life. Two themes have been identified from the interviews; personal consequences as experienced by the participants and protective measures against burglary. Due to the fear of becoming a victim of crime, the individuals adopted the protective measures.

Key words: burglary, daily life, elderly, fear, victimization

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Abstrakt

Brottsoffren hamnar ofta i skuggan av gärningspersonerna. Denna studie är viktimologisk och fokuserar således på individer som blivit utsatta för brott. En särskilt sårbar grupp är de äldre personerna i samhället. Syftet med denna studie var att identifiera äldre personers upplevda beteenden och upplevda personliga konsekvenser som uppkommit till följd av att utsättas för inbrott i sitt eget bostadshus. I denna kvalitativa studie har 12 personer intervjuats och med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys fick vi fram fem kategorier: praktiska konsekvenser, kontroll, låsa dörren, personliga konsekvenser och inga personliga konsekvenser. Merparten av de som utsatts för inbrott i sitt bostadshus upplevde en rädsla för brott samt ett förändrat beteende i sitt vardagliga liv. Två teman utgör resultatet från intervjuerna: upplevda personliga konsekvenser och skyddsåtgärder mot inbrott. Ofta var det en rädsla för att bli utsatt för brott som gjorde att deltagarna utvecklade beteenden för att skydda sig själva från att bli viktimerade.

Nyckelord: inbrott, rädsla, vardagliga liv, viktimisering, äldre

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Förord

Först och främst vill vi tacka +55-boendet och deltagarna i studien för att ni gjort genomförandet av studien möjligt. Vi vill rikta ett tack till Margareta Carlsson, Rebecca Wallander, Sara Setén, Ulrika Wessel och Barbro Thurfjell för att ni med engagemang granskat vårt arbete och kommit med utvecklande idéer. Vi vill även tacka vår handledare Peter Sandström. Slutligen vill vi rikta ett tack till poliskommissarie Erik Gatu för ännu ett gott samarbete.

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Innehållsförteckning

Introduktion	7
Definition av begrepp.....	7
Brott.....	7
Direkt viktimisering.	7
Indirekt viktimisering.....	7
Gemensamt bostadshus.....	7
Vardagligt liv.....	8
Viktimologi.....	8
Äldre personer.....	8
Bakgrund	8
Inbrott.....	8
Gärningspersoner.....	9
Brottsoffer.....	9
Nils Christies teori om det ideala offret	11
Syfte och frågeställning	12
Metod.....	13
Genomförande	13
Etik.....	15
Analysmetod.....	17
Resultat.....	19
Tabell 1. Hur äldre personers vardagliga liv påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.....	19
Teman och kategorier	25
Skyddsåtgärder mot inbrott.....	25
<i>Låsa dörren</i>	26
Upplevda personliga konsekvenser av direkt och indirekt viktimisering.....	27
<i>Praktiska konsekvenser</i>	27
<i>Personliga konsekvenser</i>	28
<i>Inga personliga konsekvenser</i>	28
Diskussion.....	29
Resultatdiskussion av teman och kategorier	29
Skyddsåtgärder mot inbrott.....	29
Upplevda personliga konsekvenser av direkt och indirekt viktimisering.....	30
Teoriapplicering.....	32
Metoddiskussion	34

”Det har blivit ett fängelse” - En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Begränsningar.....	34
Slutsats	35
Framtida forskning	35
Referenser	36

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Introduktion

Vårt intresse för äldre individer och deras rädsla för brott utvecklades efter att vi genomfört en enkätundersökning i samarbete med Polismyndigheten 2016. Denna enkätundersökning studerade trygghet i ett bostadsområde. Utifrån resultatet i enkätundersökningen kunde vi konstatera att det fanns en rädsla för att utsättas för brott hos de äldre individerna. För att undersöka hur rädslan för brott påverkar deras vardagliga liv valde vi att genomföra denna studie. Vi hoppas att resultatet i denna studie skall kunna bidra till en ökad förståelse för äldre individers påverkan av inbrott, i hopp om att samhällets aktörer skall hjälpas åt att öka äldre individers trygghetskänslor i vardagen.

Definition av begrepp

Brott. Enligt 1 § och 2 § i 1 kap. i Brottsbalken (BrB) (1962:700) definieras ett brott enligt följande:

1 § Brott är en gärning som är beskriven i denna balk eller i annan lag eller författning och för vilken straff som sägs nedan är föreskrivet. §2 En gärning skall, om inte annat är särskilt föreskrivet, anses som brott endast då den begås uppsåtligen. Har gärningen begåtts under självförvållat rus eller var gärningsmannen på annat vis genom eget vållande tillfälligt från sina sinnens bruk, skall detta inte föranleda att gärningen inte anses som brott.

Direkt viktimisering. Enligt Grubb och Bouffard (2015) är direkt utsatthet när en person har blivit utsatt för brott.

Indirekt viktimisering. En person som har blivit indirekt utsatt för brott har antingen bevittnat ett brott eller hört/varit i närheten när ett brott begicks (Daigle, 2013; Grubb & Bouffard, 2015).

Gemensamt bostadshus. I denna studie använder vi begreppet *gemensamt bostadshus* som är det bostadshus vi genomfört studien på. Detta är ett bostadshus med lägenheter (bostadsrätter) som personerna i studien själva äger. För att få köpa en av bostadsrätterna i huset krävs det att personen har fyllt 55 år. Det är ett så kallat +55-boende. I bostadshuset finns det även hemtjänst och en gemensam samlingslokal.

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Oordning i bostadsområde. Oordning är enligt Zimmerman och Posick (2016) definierat med variabler som: hög fattigdom, antal hushåll med bidragshjälp, låga medelinkomster och hög arbetslöshet.

Vardagligt liv. Vardagligt liv är de regelbundna rutiner och vanor som deltagarna har i sin vardag.

Viktimologi. Viktimologi eller läran om brottsoffer, är en gren inom kriminologin (Diagle, 2013). Begreppet kommer från latinets *victima* som betyder offer (Egidius, 2008). Viktimologin studerar orsaker till varför vissa individer löper en större risk för att utsättas för brott, vilket även kallas viktimisering. Viktimologin studerar varför vissa individer är mer sårbara än andra och kan ha svårare att hantera en viktimisering. Termen viktimologi växte fram under mitten av 1900-talet då Benjamin Mendelsohn myntade begreppet för att beskriva den vetenskapliga studien kring brottsoffer. Andra områden som viktimologin tar upp är hur rättssystemet och samhället agerar gentemot brottsoffer och vilka konsekvenser viktimisering kan få (Diagle, 2013).

Äldre personer. Äldre personer i denna studie definieras som personer äldre än 55 år.

Bakgrund

Inbrott.

1 § Den som olovligen tager vad annan tillhör med uppsåt att tillägna sig det, dömes, om tillgreppet innebär skada, för stöld till fängelse i högst två år. 4 § Är brott som i 1 § sägs att anse som grovt, skall för grov stöld dömas till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om tillgreppet skett efter intrång i bostad, om det avsett sak som någon bar på sig, om gärningsmannen varit försedd med vapen, sprängämne eller annat dylikt hjälpmedel eller om gärningen eljest varit av särskilt farlig eller hänsynslös art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada. Lag (1988:2). (BrB, 1962:700, Kap. 8)

Vanligen begås inbrott under dagtid och förövare tar sig ofta in i bostaden med, eller utan, våld (Chung et al., 2014; Fox & Farrington, 2016; Pedneault, Beauregard, Harris & Knight, 2015). Inbrott begås ofta när de som bor i huset inte är där och under helger (Brottsförebyggande rådet [BRÅ], 2014). Roths (2016) beskriver att arbetslöshet bland deltagarna inte är en skyddande faktor mot inbrott. Townsley et al. (2015) menar att ett område med fler lämpliga objekt för viktimisering har en högre risk för

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

att utsättas för inbrott. Utformningen av boendet bidrar till högre eller lägre risk för inbrott, speciellt fönster och dörrar (Zawisza & Garza, 2016).

Gärningspersoner. Vid inbrott tar gärningspersoner sig ofta in i bostaden via fönster eller dörrar utan våld. Gärningspersoner kan använda sig av verktyg för att kunna genomföra inbrottet och stjäla ofta saker av högt värde (Fox & Farrington, 2016). Gärningspersoner utför inbrottet av praktiska skäl eller för att uppleva spänning. Enligt Fox och Farrington (2016) kännetecknas gärningspersoner vid inbrott av att vara impulsiva och ha en vilja att planera inbrottet. Bland gärningspersoner som startar sin brottsliga karriär i unga år är inbrottet inte särskilt planerat och förövarna är mer opportunistiska.

Inbrott är vanligare i vissa bostadsområden och begås ofta av obekanta till offret (Mrevlje & Nivala, 2017). Inbrott begås ofta i bostadsområden som liknar förövarens eget bostadsområde samt bostadsområden i sämre standard (Chamberlain & Boggess, 2016; Townsley et al., 2015; Townsley, Birks, Ruiters, Bernasco & White, 2016). Det är vanligare att inbrott i närheten av förövarens boende begås av yngre personer (Townsley et al., 2015; Townsley et al., 2016).

Brottsoffer. Denna studie är viktimologisk och fokuserar således på individer som blivit utsatta för brott. Följande stycke kommer att belysa övergripande information om konsekvenser som brottsoffer kan drabbas av. Exempel på sådana konsekvenser är fysisk skada, psykisk problematik och andra hälsoproblem (Chung et al., 2014; Diagle, 2013; Rühs, Greve & Kappes, 2017). Sömnpåverkan var vanligt efter att ha blivit viktimerad av inbrott (Chung et al., 2014). Jobb och skola kan drabbas då brottsoffren kan känna ovilja eller oförmåga att ta sig till dessa platser (Diagle, 2013). Individer som viktimerats kan även drabbas av självdömande tankar om att det var individens eget fel att brottet begicks (Diagle, 2013). Personer som har viktimerats har en sämre förmåga att lita på sig själva vid hanteringen av en eventuell framtida viktimisering (DeLisi, Jones-Johnson, Johnson & Hochstetler, 2014). En annan konsekvens är att brottsoffer som utsatts för stöld, inbrott och personrån förlorar ägodelar vid inbrottet (Diagle, 2013).

Inbrott påverkar de viktimerade personernas emotioner. Posick (2014) menar att viktimerade individer kan uppleva negativa emotioner till följd av viktimiseringen. De negativa emotionerna är ilska, chock och rädsla. Individernas

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

självförtroende kan minska efter viktimiseringen (Posick, 2014). Chung et al. (2014) menar att emotionerna kring viktimiseringen avdomnar med tiden. Det finns en oro bland både kvinnor och män för viktimisering av inbrott (Drakulich, 2015). Däremot beskriver kvinnor oftare en oro för att bli viktimiterade av en okänd gärningsperson. Kvinnor som upplever en oro för att viktimeras av en okänd gärningsperson beskriver också ofta att deras bostadsområde var otryggt (Drakulich, 2015; Snedker, 2015). Individer som upplever problem i sitt bostadsområde är mer benägna att inte ta till några särskilda åtgärder än att använda sig av social kontroll (Wickes, Hipp, Sargeant & Mazerolle, 2016). De individer som har en starkare social gemenskap i grannskapet utövar i större omfattning en social kontroll (Wickes et al., 2016). Upplevd oordning i ett bostadsområde påverkar den sociala gemenskapen i området, i samband med att den upplevda kriminaliteten ökar (Hipp, 2016). De bostadsområden som rapporterar högre nivåer av upplevd oordning rapporterar mindre social gemenskap (Hipp, 2016).

Brottsoffer har en hög risk för att känna rädsla (Chon & Wilson, 2016; Diagle, 2013; Greve, Leipold & Kappes, 2017; Pearson, Breetzke & Ivory, 2015; Rühs et al., 2017). Individer som har viktimerats för ägodelsbrott är mer benägna att känna en rädsla för inbrott än individer som inte utsatts för ägodelsbrott (Chon & Wilson, 2016; Yuan & McNeeley, 2017). De individer som har en rädsla för viktimisering kan utveckla beteenden som gör att de undviker att exempelvis vara ute när det är mörkt (Chon & Wilson, 2016; Diagle, 2013). Undvikande beteenden kan även innebära att de inte tillåter sig själva att bli upprörda av tankarna kring inbrott (Chung et al., 2014). Enligt Chung et al. (2014) är dessa undvikande beteenden strategier för att hantera viktimiseringen. Personer som är rädda undviker att promenera i sitt bostadsområde (Chon & Wilson, 2016; Foster et al., 2016; Pearson et al., 2015). Att prata med sina grannar om kriminalitet i närområdet ökar rädslan för inbrott (Yuan & McNeeley, 2017). Denna rädsla för kriminaliteten gör att individerna kan börja avvika från aktiviteter de tidigare utfört och blir mer isolerade (Kim & Clarke, 2015). Äldre personer som bor i ett område med kriminalitet valde i större utsträckning än andra äldre personer att dra sig undan från aktiviteter och blir på så sätt mer isolerade (Kim & Clarke, 2015).

Det finns en koppling mellan ålder och rädsla för brott (Chon & Wilson, 2016). Äldre personer är generellt mer rädda för brott än yngre (Greve et al., 2017). Däremot har de äldre ett försiktigare och mindre risktagande beteende, vilket även minskar

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

riskerna för att utsättas för brott. Att de äldre var mer försiktiga och mindre risktagande kan förklaras med den mentala förändringsprocess de går igenom när de blir äldre (Greve et al., 2017). Äldre personer kan ha fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som exempelvis glömska och förvirring (Diagle, 2013). De har ofta en försämrad styrka och smidighet i kroppen vilket gör att de har svårt att försvara sig själva i en hotfull situation. Rädsla för brott hos äldre personer korrelerar med irrationalitet och försämrad livskvalitet (Greve et al., 2017). De är särskilt sårbara då de kan skada sig allvarligt vid våld (Diagle, 2013). Äldre personer är en sårbar grupp då byggnaderna för äldreboenden ofta inte har en hög standard vilket gör det lättare för intrång (Kim & Clarke, 2015).

Nils Christies teori om det ideala offret

Ett idealiskt offer är de individer som omfattas av en status som offer (Christie, 2001). Äldre individer anses vara idealiska offer eftersom de inte har kraft att försvara sig samt att de har aktiviteter och är på platser som i stor utsträckning anses vara legitima. Ett idealiskt offer har också blivit utsatt av en gärningsperson som är större och starkare än dem själva.

Gärningspersonen ska inte ha en relation till offret för att offret ska anses vara idealiskt (Christie, 2001). Teorin om det ideala offret innehåller sex punkter som gör ett offer idealt. De egenskaper Christie menar utmärker ett idealt brottsoffer är:

Offret är svagt. Offret är involverat i en respektabel aktivitet. Offret är på väg till en plats som han eller hon inte kan förebrås för. Gärningspersonen är i förhållande till offret i överläge och kan beskrivas i negativa termer. Gärningspersonen är okänd för offret och har ingen relation till offret. Offret ska ha tillräckligt med inflytande för att kunna hävda sin ”offerstatus”. (Brottsoffermyndigheten, 2012)

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Syfte och frågeställning

Syftet med studien var att:

- Identifiera äldre personers upplevda beteenden som uppkommit till följd av att ha viktimiterats direkt eller indirekt av inbrott
- Identifiera äldre personers upplevda personliga konsekvenser som uppkommit till följd av att ha viktimiterats direkt eller indirekt av inbrott

Studiens frågeställning var:

Hur påverkas äldre personer i sitt vardagliga liv av att viktimiteras direkt och indirekt av inbrott i deras gemensamma bostadshus?

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Metod

Denna studie är kvalitativ och metodens ansats är induktiv, då kategorier skapats utifrån informationen som insamlad data har visat. Samtliga vetenskapliga artiklar vi refererat till i studien är förhandsgranskade och publicerade efter 1 januari 2014. Vi har även använt oss av litteratur som är publicerad efter 1 januari 2009. Ett undantag är en referens från 2004. Vetenskapliga artiklar som är skrivna på annat språk än engelska och svenska uteslöts. Att vi exkluderade artiklar efter granskning berodde på att de inte hade en metod i sin undersökning som liknade den vi ville genomföra. Vetenskapliga artiklar exkluderades också på grund av att det inte gick att få tillgång till fulltext av studien. Slutligen kunde vetenskapliga artiklar uteslutas ifall forskarna i studien använt sig av tidigare studiers data.

Genomförande

Genomförandet av den här studien inleddes med att vi via telefon tog kontakt med ett bostadshus där vi informerade om studien och bokade tid för att besöka bostadshuset. Bostadshuset är ett seniorboende där personer över 55 år bor i egna lägenheter. Urvalet var inte slumpmässigt eftersom vi valde ut boendet som urval då studien riktar sig mot äldre personer. Således var urvalet ett bekvämlighetsurval. Vi som genomfört studien har tidigare arbetat med boendet. Detta gjorde vi under en praktikperiod under hösten 2016. Vi jobbade för Polismyndigheten och genomförde en enkätundersökning där några av personerna på boendet deltog. Under genomförandet av enkätundersökningen tillfrågades Polismyndigheten och boendet om de skulle vara intresserade av ett framtida samarbete och vi fick svaret att de ville delta i detta examensarbete.

Boendet har under år 2016 varit utsatt för flertalet inbrott, rån och stölder. Boendet är ett trevåningshus som ligger mitt i det brottsutsatta området. Boendet är i jämförelse med området i gott skick. Runt huset finns trädgårdar och vegetation. Området runt bostadshuset består av lägenhetslängor som är byggda på 60-talet. Dessa lägenheter är i sämre standard än bostadshuset i denna studie. Cirka en vecka före genomförandet av studien kontaktade vi vår handledare på Polismyndigheten i en svensk medelstor stad (cirka 40 000 invånare) och skickade en blankett via mail med information kring studien (se bilaga 1). Blanketten innehöll vad studien skulle handla om, vilka som genomförde studien, vilken tid och plats intervjuerna skulle genomföras på, samt etiska forskningskrav. Handledaren skrev ut blanketten och satte upp den på en anslagstavla i boendets samlingssal. I blanketten framgick det inte några anmälningsvillkor. Blanketten sattes upp för att så många som möjligt på boendet skulle få

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

vetskap om undersökningen. Under genomförandet av studien fick de som ville delta i intervjuerna komma fram till oss och muntligt anmäla sitt intresse. Intervjuerna hölls i samlingssalen där blanketten suttit. Då salen var rymlig hölls intervjuerna i en avskild del av lokalen där inga personer gick förbi eller kunde störa intervjuerna.

Vid utvecklandet av frågeformuläret (se bilaga 2) gjordes sökningar kring liknande studier i databaserna PsycInfo och PubMed för att hämta inspiration till innehållet i frågorna. Detta valde vi att göra för att ha bra belägg för frågorna då de har testats i tidigare studier av mer erfarna forskare. Frågorna ställdes både slutna för att fokusera på frågeställningen och öppna för att deltagaren skulle få utrymme att beskriva och förklara sina egna tankar och upplevelser. Pearson et al. (2015) studerade ett kriminaliserat bostadsområde och hur det var kopplat till rädsla. Denna studie gav inspiration till intervjufrågan “Hur påverkas ditt vardagliga liv av dessa inbrott?” samt frågorna kring hur de upplevde att bo i bostadsområdet och hur länge de bott i bostadsområdet. Frågorna som handlade om rädsla för brott var även inspirerade av en studie som studerade rädsla för brott (Collins, 2016).

Genomförandet av studien gjordes med hjälp av semi-strukturerade intervjuer där 12 personer deltog. Under intervjuerna ställdes frågor utifrån ett frågeformulär som innehöll 14 frågor där det även fanns utrymme för komplettering av frågorna med följdfrågor som kunde ställas vid behov. Det fanns även möjlighet att ställa frågor som inte funnits med i frågeformuläret. Deltagarna bestod av fem män och sju kvinnor. Av de 12 insamlade intervjuerna har 10 stycken använts. De två resterande intervjuerna exkluderades på grund av att inga svar kunde användas för att besvara frågeställningen eller syftet i studien. De som exkluderas var intervjun med en man i åldern 93 år samt en kvinna i åldern 73 år. Dessa deltagare var intervjuperson nummer fyra och nio. Bland de 10 intervjuerna som användes till resultatet hade tre kvinnor och två män blivit utsatta för inbrott i sina egna bostäder. Åldern på deltagarna varierade mellan 65 och 96 år. Männerna var 65, 71, 84 och 96 år. Kvinnorna var 71, 73, 78, 81, 83 och 96 år. Intervjuerna varade i cirka 20 minuter och genomfördes med en deltagare åt gången. I resultatdelen och diskussionsdelen har vi valt ut citat från intervjuerna för att styrka vissa budskap i texten. Dessa är refererade som personlig kommunikation och syftar till de intervjuer som genomförts i studien. Samtliga citat i resultatdelen och diskussionsdelen finns även i Tabell 1 i kolumnen: meningsbärande enheter. I vissa av intervjuerna pratar deltagarna om taggar som är nyckelbrickor till entrédörrarna på deras gemensamma bostadshus. Samtliga beteenden och känslor som nämns i denna studie är upplevda av deltagarna i studien. Då vi inte studerat deltagarnas vardagliga liv före inbrotten,

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

kan vi inte konstatera att deras beteenden och känslor förändrats över tid. Vi kan inte heller bedöma deltagarnas beteenden och känslor i deras vardagliga liv. All information som framkommer i intervjuerna är deltagarnas egna upplevelser.

Datinsamlingen gjordes den 13:e mars med de 12 intervjuerna löpande efter varandra. De första sex intervjuerna genomfördes av båda ansvariga för studien tillsammans, för att sedan dela upp och intervjua tre deltagare vardera, detta för att effektivisera genomförandet av intervjuerna. Intervjuerna spelades in på plats och sparades i dator och på USB-minne. De transkriberades sedan för hand med hjälp av ett uppspelningsprogram i datorn. Fokus låg på det verbala språket vid transkriberingarna men även kortare pauser, hostningar och skratt transkriberades. Vi valde att inte fokusera på att registrera kroppsspråk under intervjuerna då detta skulle ställa krav på videoinspelning eller ett dokumenterande av kroppsspråk på plats. Efter intervjuerna gavs även möjlighet för deltagarna att själva tillägga något och de fick även erbjudande om att ta del av resultatet i studien när det färdigställts.

Etik

Före genomförandet av intervjuerna gav vi deltagarna muntlig och skriftlig information om etiska forskningskrav. Vi informerade om att deras deltagande var anonymt och frivilligt, vilka risker deras deltagande kunde innebära, syftet med undersökningen, vad intervjuerna skulle användas till samt hur deltagarna kunde nå de ansvariga för studien i efterhand. Före intervjuerna tillfrågades deltagarna om de gav samtycke till att delta i studien samt om det var okej att intervjun spelades in. Ville deltagarna avbryta intervjun eller undvika att svara på vissa frågor var detta helt acceptabelt.

Vidare tar vi hänsyn till nyttjandekravet som innebär att uppgifterna som samlats in under datinsamlingen inte får användas till andra icke-vetenskapliga syften eller för att ta beslut som kan påverka någon av deltagarna. Slutligen kommer inga obehöriga att kunna ta del av informationen kring deltagarna, vi som genomför studien har tystnadsplikt och deltagarna skall inte gå att identifiera. Vi har under genomförandet av studien förhållit oss till Lagen om etikprövning av forskning som avser människor (2003:460), se bilaga 3.

Kvalitativ metod

Nedan följer en beskrivning av den kvalitativa metoden, vilket är av relevans då denna studie är kvalitativ. Inom kvalitativ forskning anses deltagarna i studien bära på sanningen. Inom

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

kvalitativ metod använder forskaren ofta intervjuer eller observationer för att identifiera olika händelser eller känslor hos deltagarna. Beroende på vilket område som skall studeras finns det olika typer av intervjumetoder att använda sig av. Exempel på sådana metoder är strukturerade intervjuer, löst strukturerade intervjuer och semi-strukturerade intervjuer. Då det går att anpassa frågorna inom kvalitativ metod bidrar det till fler perspektiv och synvinklar på området som studeras. Det bidrar också till att svaren på frågorna blir mer varierade än vad de hade blivit vid mer strukturerade kvantitativa metoder (Lundman & Hällgren-Graneheim, 2012). Kvalitativ metod fokuserar på att beskriva att framtagen data existerar, vilken funktion de har samt vilken kontext de verkar i. Trots att en studie har en kvalitativ metod kan insamlad data analyseras med hjälp av både kvantitativ och kvalitativ analysprocess (Ahrne & Svensson, 2011).

Kvalitativ innehållsanalys. Med hjälp av kvalitativ innehållsanalys analyseras textmaterial och analysmetoden kan tillämpas på olika typer av texter (Lundman & Hällgren-Graneheim, 2012). Den kvalitativa innehållsanalysen beskriver skillnader och likheter i texten (Graneheim & Lundman, 2004). Inom kvalitativ innehållsanalys kan ansatsen antingen vara deduktiv eller induktiv. I den deduktiva ansatsen utförs en analys av insamlat material utifrån en befintlig teori eller ett kodningsschema. Inom den induktiva ansatsen används ingen teori utan analysen baseras på deltagarnas egna upplevelser utifrån det de berättar i intervjun (Lundman & Hällgren-Graneheim, 2012).

Inom kvalitativa metoder används centrala begrepp för att kunna förklara analysprocessen. Inom kvalitativ innehållsanalys är de centrala begreppen: analysenhet, meningsenhet, kondensering, abstraktion, kod, kategori och teman. Analysenheterna utgör stommen i den kvalitativa innehållsanalysen och skall bidra till ett helhetsperspektiv (Lundman & Hällgren-Graneheim, 2012). Meningsenhet är ett begrepp som innebär att delarna i en text blir enheter utifrån innehåll och sammanhang. Meningsenheterna genomgår en kondensering och abstrahering i analysprocessen. Vid kondenseringen av meningsenheterna genomförs en nedskärning av textmaterialet för att göra informationen mer överskådlig och få fram de centrala delarna. Efter kondenseringen genomförs en abstraktion vilket innebär att meningsenheten får en kod (Lundman & Hällgren-Graneheim, 2012). Koden ska ge information om vad det finns för innehåll i en meningsenhet (Lundman & Hällgren-Graneheim, 2012). Koderna delas sedan in i kategorier. En kategori består av koder som har likvärdigt innehåll. En data får inte finnas i flera kategorier och kategorierna skall skilja sig från varandra. I det sista skedet av analysprocessen utformas teman. Ett tema består av latent budskap från ett flertal kategorier (Lundman & Hällgren-Graneheim, 2012).

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Inom kvalitativ innehållsanalys används begreppen manifest innehåll och latent budskap. I det manifesta innehållet används endast orden i texten vilka kan utgöra kategorier och det latent budskapet i texten är det som tolkas mellan raderna och utgör teman (Graneheim & Lundman, 2004). I denna studie är det den latent innehållsanalysen som vi har valt att använda för att analysera resultatet i intervjuerna.

Analysmetod

Den analysmetod som användes i studien var den latent innehållsanalysen. I den latent innehållsanalysen ligger fokus på att få en förståelse för den underliggande meningen med texten. Transkriberingarna lästes igenom två gånger, sedan markerades meningsbärande enheter i form av nyckelord, meningar och viktiga fraser. Sammanhanget runt frasen eller meningen markerades även för att få kontexten kring de meningsbärande enheterna. De olika meningsbärande enheterna och kontexterna markerades även i nummerordning för att särskilja vilken kontext som hörde till vilken meningsbärande enhet. Efter att de meningsbärande enheterna och deras kontexter märkts ut skrevs de meningsbärande enheterna in i en tabell med varje deltagares intervju i nummerordning. Tabellen innehåller utöver meningsbärande enheter även kondenserade meningsenheter vilket innebär att de meningsbärande enheterna kortades ned för att endast det viktigaste skulle användas. Ytterligare en kolumn i tabellen var koder, där innehållet i de meningsbärande enheterna kortfattat beskrevs. Dessa koder delades sedan in i kategorier för att slutligen kategoriseras i teman. Kategorierna skapades utifrån de liknande egenskaper som fanns i koderna. Detta gjordes för att kunna särskilja de olika koderna och hitta likheter samt olikheter i vad deltagarna hade sagt i intervjuerna. Kategorierna namngavs efter innehållet och speglar koderna i ett begrepp som inkluderar alla koder i varje kategori. Resultatet innehöll fem kategorier som innehöll samtliga koder. De kunde endast kopplas samman med en kategori för att stärka studiens validitet.

Kontroll innebär medvetna eller omedvetna beteendemönster som deltagarna upplevt ha uppkommit till följd av inbrotten vilka är sätt att känna kontroll över sin omgivning för att känna sig trygg.

Låsa dörren innehåller deltagarnas tankar och fysiska handlingar angående nycklar och lås till bostäderna.

Kategorin praktiska konsekvenser omfattade åtgärder som deltagarna fått göra till följd av inbrotten i bostadshuset och även aktiviteter som deltagarna valt att inte genomföra. Det kan till exempel vara beteendemönster i det vardagliga livet som deltagarna väljer bort att

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

genomföra.

Personliga konsekvenser innehåller huruvida deltagarna upplevde att de hade påverkats personligt till följd av inbrotten.

Kategorin inga personliga konsekvenser innehåller resultat från deltagarna som upplevde att de inte hade påverkats av inbrott.

Utifrån de fem kategorierna analyserades det latenta budskapet vilket skapade två teman: Upplevda personliga konsekvenser av direkt och indirekt viktimisering samt skyddsåtgärder mot inbrott. Det latenta budskapet från kategorierna personliga konsekvenser, inga personliga konsekvenser och praktiska konsekvenser återfinns i temat upplevda personliga konsekvenser av direkt och indirekt viktimisering. Kategorierna kontroll och låsa dörren bidrog med latent budskap till temat skyddsåtgärder mot inbrott.

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Resultat

Nedan redovisas resultatet ur de 10 intervjuer som valdes ut. De meningsbärande enheterna är direkt uttagna citat från intervjuerna och de är numrerade i ordning efter varje intervju. De meningsbärande enheterna är de svar som deltagarna svarat på intervjufrågorna (se bilaga 2). Koderna motsvarar nyckelord som plockats ut ur de kondenserade meningsenheterna. Koderna tillhör varsin kategori och de fem kategorierna delas in i två teman. De deltagare i studien som hade blivit direkt viktimerade för inbrott var: #1, #2, #5, #6 och #8. De som hade blivit indirekt viktimerade för inbrott var: #3, #7, #10, #11 och #12.

Tabell 1. **Hur äldre personers vardagliga liv påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.**

Meningsbärande enhet	Kondenserad meningsenhet	Kod	Kategori	Tema
#1 Jag vet att jag vad är för folk som kommer och springer här.	Jag vet vad det är för folk	Vetskap	Kontroll	Skyddsåtgärder mot inbrott
#1 Det var inte så lätt och du vet att skaffa ett nytt id-kort. Det kostar 400 kronor men bankkortet det fick jag ju det kostade ju ingenting.	Skaffa nytt id-kort. Det kostar 400 kronor.	Skaffa nytt id-kort	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser
#2 Jag trivs här. Trots det som inträffat och sådana saker. Men det har inte drabbat mig nåt speciellt, det har det inte gjort.	Jag trivs. Det har inte drabbat mig.	Jag trivs	Ingen personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser

"Det har blivit ett fängelse"- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

#2 Hade dörren öppen om vi gick och handlade. Sen plötsligt så blir man bestulen va, då börjar man tänka om lite grann efter det.	Hade dörren öppen, blev bestulen, börjar tänka om.	Tänker om	Kontroll	Skyddsåtgärder mot inbrott
#2 Nej. Innan var jag definitivt inte nå rädd eller orolig för någonting va.	Inte rädd eller orolig.	Inte rädd	Personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser
#2 Nej det blev en naturligtvis en första dagarna att man började låsa dörren naturligtvis.	Började låsa dörren.	Låsa dörren	Låsa dörren	Skyddsåtgärder mot inbrott
#3 Nej. Jag är inte rädd eller så men man är ju försiktigare.	Man är ju försiktigare	Försiktigare	Kontroll	Skyddsåtgärder mot inbrott
#3 Det har blivit ett fängelse.	Blivit ett fängelse	Fängelse	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser
#5 Så jag spärrade korten och sen så ringde jag ner igen.	Jag spärrade korten	Spärrade korten	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser
#5 Ja i början var det väldigt obehagligt. Jag satt och tittade på den där altandörren vet du hela tiden i vardagsrummet.	Tittade på den där altandörren hela tiden	Tittade	Kontroll	Skyddsåtgärder mot inbrott

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

#5 Då har jag min son som satte upp typ ett staket så det går inte att gå in där.	Satte upp ett staket	Satte upp staket	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser
#5 Nej inte numera. Inte nu... Ja förut vet du det gjorde det när de var in här på flera ställen och gick och kände på dörrar och allting så då.	Nej inte numera	Inte numera	Ingen personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser
#6 Nu har dem ju svårt och gå för nu tar man ju sig inte in med nycklar genom dörren utan det ska vara en sån där tagg.	Man tar sig inte in med nycklar genom dörren, det måste vara en tagg	Nyckelbricka	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser
#6 Nej. Det bara ramlar på som vanligt.	Ramlar på som vanligt	Ramlar på	Ingen personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser
#6 Det som är värst det är ju att jag hade inbrott i min lägenhet 20:e juli förra året på natten när jag låg och sov. Då blev jag väckt av att någon stod och lyste med en ficklampa i ansiktet på mig halv tre på natten.	Någon lyste med en ficklampa i ansiktet på mig	Utsatt för brott	Personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

#6 Ja jag blev mest arg då på en gång.	Jag blev arg	Arg	Personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser
#6 Det sitter ju fortfarande i för när jag ska sova så är jag ganska orolig ibland.	Ganska orolig	Orolig	Personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser
#6 Nej jag tycker inte det. Man törs ju inte gå ut på en kväll.	Man törs ju inte gå ut på en kväll	Törs inte	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser
#7 Ja det har jag faktiskt varit så nu låser jag alltid dörren efter mig och de som kommer in till mig och förresten allihop låser dörren när de kommer in även om det är en liten stund bara så gör vi det i alla fall.	Nu låser jag alltid dörren efter mig	Låser alltid dörren	Låsa dörren	Skyddsåtgärder
#7 Men det är lite obehagligt det måste man ju medge att gå ute i korridoren och nere i källaren och sådär jag vill inte gärna gå ner i källaren ensam jag vill nästan alltid ha någon med mig och jag väntar tills det är någon som kan ställa upp för där	Jag vill inte gärna gå ner i källaren ensam	Källaren	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

ner är det så där är det
så mörkt och obehagligt.

#7 Man låser ju om sig	Man låser om sig	Låser	Låsa dörren	Skyddsåtgärder mot inbrott
#7 Man lyssnar onödigt mycket om det är nån som tar i dörren och ringer på på natten.	Lyssnar onödigt mycket	Lyssnar	Kontroll	Skyddsåtgärder mot inbrott
#7 Ja det är jag naturligtvis. Man är ju rädd för inbrott.	Man är ju rädd för inbrott.	Rädd	Personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser
#8 De kommer in där de inte ska komma in både på kvällar och nätter och inbrott i källaren fast vi fick de här taggarna och det skulle va säkert o bra, ändå kommer de in, så källaren går man inte ner i själv. Jag har min dotter med mig och hennes man.	Källaren går man inte ner i själv.	Källaren	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser
#8 Man går ju inte ut och kastar soporna som nu när jag kom in efter klockan 16:00.	Man går ju inte ut och kastar soporna	Går inte ut	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

#8 Man känner sig ju så osäker när man är ute och går.	Man känner sig ju så osäker när man är ute och går.	Osäker	Personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser
#8 Jag känner mig trygg när jag har låst dörren för jag har bytt lås så det är bara jag och min dotter som har nyckel.	Jag känner mig trygg när jag har låst dörren	Trygg när dörren är låst	Låsa dörren	Skyddsåtgärder mot inbrott
#8 Inte tycker om att gå till affärn och sådär det gör jag ju inte själv heller går till affärn men man blir ju lite isolerad på så sätt att man känner att man inte bara kan gå ut och jag skulle inte gå på en promenad i området här.	Jag går ju inte själv till affärn men man blir ju lite isolerad	Isolerad	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser
#10 Jag har dörren låst jag låser min dörr på en gång när jag kommer in.	Låser dörren på en gång när jag kommer in	Låst dörr	Låsa dörren	Skyddsåtgärder mot inbrott
#11 Jag går alltid ut på balkongen innan jag lägger mig.	Går alltid ut på balkongen	Går ut på balkongen	Kontroll	Skyddsåtgärder mot inbrott
#11 Kan ju till exempel inte gå ut en själv här, det vågar man ju inte efter 17:00.	Kan ju till exempel inte gå ut själv	Vågar ej gå ut	Praktiska konsekvenser	Upplevda personliga konsekvenser

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

#12 Nja, jag har väl mest hört om det efteråt och inte just när det händer. Så på det viset så har jag inte blivit så berörd kan man väl säga.	Inte blivit så berörd	Ej berörd	Ingen personlig påverkan	Upplevda personliga konsekvenser
--	-----------------------	-----------	--------------------------	----------------------------------

Teman och kategorier

Utifrån resultatet har fem kategorier och två teman skapats. De fem kategorierna kommer att beskrivas under det tema de tillhör. Det första temat är Skyddsåtgärder mot inbrott och det andra är Upplevda personliga konsekvenser av direkt och indirekt viktimisering.

Skyddsåtgärder mot inbrott. Temat skyddsåtgärder mot inbrott innehåller latenta budskap från kategorierna kontroll och låsa dörren.

Kontroll. Kategorin kontroll innehöll budskap om att individerna blev mer uppmärksamma på sin omgivning för att kunna skydda sig mot inbrott. Det märktes framförallt på de individer som hade blivit direkt viktimerade för inbrott då deras försök till kontroll av omgivningen ökade efter inbrotten. Behovet av kontroll hos deltagarna verkade även vara ett sätt för dem att skydda sig mentalt. De verkade använda kontrollen av omgivningen till att lugna sin oro för inbrott och därmed ökat sin trygghetskänsla. En av de direkt viktimerade deltagarna beskrev hur han kände till personerna som rörde sig i bostadshuset och att han hade koll på dem. Detta tyder på en vaksamhet som uppkommer till följd av utsattheten, då offret blivit medvetet om vilka som finns i närheten. En indirekt viktimerad deltagare berättade om hur hon varje kväll före läggdags gick ut på balkongen för att försäkra sig om att ingen var där. Detta beteende kunde förklaras av en rädsla hos deltagaren. En annan indirekt viktimerad deltagare berättade att hon lyssnade onödigt mycket ifall någon skulle ringa på dörren mitt i natten. Att vara orolig under kvällstid är en konsekvens efter att ha blivit utsatt för denna typ av brott. Samma deltagare hade haft intrång i lägenheten, men lyckats fösa ut gärningspersonerna. Då ingenting stals vid intrånget var det inget inbrott. Vad deltagaren berättar kan orsakas av en rädsla för att bli utsatt för inbrott

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

och skulle hon exempelvis höra ljud utanför lägenheten stärks denna rädsla av att ett inbrott skulle kunna ske. Att då lyssna efter ljud utanför lägenheten blir ett sätt att få kontroll för deltagaren, för att kunna vara förberedd på ett eventuellt inbrott.

Efter att ha blivit direkt viktimerad för inbrott i sin egen lägenhet berättade en deltagare hur han hade börjat tänka om efter det. En indirekt viktimerad deltagare berättade hur han blivit mer försiktig efter inbrotten. ”Jag är inte rädd eller så men man är ju försiktigare” (Man, 84 år, personlig kommunikation, 13 mars 2017). Detta kan vara åtgärder som deltagarna tagit till som ett sätt att kontrollera sin omgivning och även för att förhindra att fler inbrott ska ske. Att bli eftertänksam är en typ av kontroll för att ha koll på omgivningen. Eftertänksamheten visar sig även i att deltagaren förstår och är medveten om att för att skydda sig själv kan det vara nödvändigt med vissa skyddsåtgärder.

Låsa dörren. Utifrån kategorin låsa dörren framgick ett budskap om att deltagarna upplevde att de hade blivit mer noggranna med att låsa dörren för att minska risken för att bli utsatta för inbrott. Inbrotten hade bidragit med att deltagarna fått en ny insikt om att deras gamla rutin att ha dörren olåst inte fungerade. De upplevde ett behov av en fysisk skyddsåtgärd och började därför att låsa om sig. Att låsa dörren gav deltagarna en upplevelse av trygghet. Flera av deltagarna beskrev hur de efter inbrotten började låsa dörren oftare. De låser numera dörren så fort de har kommit in i lägenheten och även besökare till deltagarna låser, även om besöket endast varade en kort stund. En deltagare hade även bytt lås på sin dörr vilket enligt deltagaren medförde en stor förändring i hur trygg personen kände sig. Före inbrotten tyckte inte deltagarna att det var speciellt viktigt att låsa dörren. Från intervjuerna var detta något som nämndes ett flertal gånger och att låsa dörren verkade vara den vanligaste skyddsåtgärden de tagit till. I intervjuerna framkom det också att obehöriga haft tillgång till nycklar till bostadshuset. De nya låsen bidrar således till en ökad trygghet tack vare att de boende i huset har vetskap om vem som har nyckel till deras lås. En direkt viktimerad deltagare beskriver situationen såhär: ”Jag känner mig trygg när jag har låst dörren för jag har bytt lås så det är bara jag och min dotter som har nyckel.” (Kvinna 71 år, personlig kommunikation, 13 mars 2017).

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Upplevda personliga konsekvenser av direkt och indirekt viktimisering. Detta tema innehåller latent budskap från kategorierna: praktiska konsekvenser, personliga konsekvenser samt inga personliga konsekvenser.

Praktiska konsekvenser. Den första kategorin som går under detta tema är praktiska konsekvenser. De praktiska konsekvenserna kan ha orsakats av en upplevd rädsla för inbrott hos deltagarna. Till exempel vågade inte somliga av deltagarna gå ner i källaren på grund av att de upplevt en rädsla för inbrott. Genom att exempelvis inte utsätta sig för att gå ner i källaren undvek deltagarna miljöer där de möjligtvis kan utsättas för brott. Två av de direkt viktimerade deltagarna nämnde att de varit tvungna att skaffa nya id-kort och bankkort. Deltagarna upplevde att det var en belastning och jobbigt att behöva ordna med dessa praktiska saker efter att de blivit utsatta för brott. Detta påverkade även deltagarna ekonomiskt. En av deltagarna hade behövt ta med sig en person till polisen för att styrka sin identitet då han skulle hämta ut ett nytt id-kort. Deltagaren menade att inbrottet således även gick ut över andra. Att utsättas för brott som sedan medför konsekvenser för offret kan göra att bearbetningen av händelsen tar längre tid och blir svårare för offret att hantera.

Det var inte så lätt och du vet att skaffa ett nytt id kort det var inte så enkelt det går inte att bara komma ner på polisstation och säga att jag heter **** * och vad heter det... nu ska vi se... och vill ha ett nytt id-kort. (Man 65 år, personlig kommunikation, 13 mars 2017).

En av de direkt viktimerade deltagarna fick efter ett inbrott i sitt eget hem hjälp med att sätta upp ett staket på sin uteplats för att förhindra framtida inbrottsförsök. Staketet var för deltagaren en trygghet som gjorde att deltagarens rädsla för att utsättas för inbrott minskade. Ytterligare en praktisk konsekvens var att bostadshuset fått nya nyckelbrickor till de som bor i huset. Tidigare hade deltagarna kunnat röra sig fritt i huset. Nu upplevde en av de direkt viktimerade deltagarna att de blivit begränsade i sin livsstil på grund av att de var tvungna att använda nycklarna flera gånger varje dag, samt att de på kvällstid var tvungna att ringa på en porttelefon då de skulle besöka varandra. Detta beskrev deltagaren som en känsla av instängdhet och att det var komplicerat. En deltagare som blivit direkt viktimerad upplevde att nyckelbrickorna inte fungerat och att det kändes otryggt trots nyckelbrickorna. En deltagare som blivit direkt viktimerad upplevde att hon kände sig trygg tack vare att

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

hon bytt lås på dörren, då endast hon och hennes dotter hade nyckel till lägenheten. Deltagarna upplevde att nyckelbrickorna gjorde bostadshuset säkrare genom att de fick vetskap om att obehöriga inte kunde ta sig in i huset. Detta bidrog även till att en av deltagarna som blivit indirekt viktimerad upplevde en känsla av att vara inlåst i sitt eget hem: ”Det har blivit ett fängelse” (Man 84 år, personlig kommunikation, 13 mars 2017).

Det framkom även i flera intervjuer att deltagarna inte vågade gå ut på kvällstid till följd av inbrotten. En direkt viktimerad deltagare ville inte gå ut och slänga soporna efter kl.16, eller gå till affären som ligger två gator bort. Ytterligare en direkt viktimerad deltagare beskrev hur hon inte vågade gå ut på kvällarna. En annan deltagare som blivit indirekt viktimerad beskrev att hon inte gick ut efter kl.17 på kvällen. Detta gjorde att deltagarna upplevde att de blev begränsade i sin frihetskänsla och att kunna leva ett tryggt liv i sitt eget bostadsområde. En direkt viktimerad deltagare beskrev det som att bli isolerad: ”Det gör jag ju inte själv heller går till affärn men man blir ju lite isolerad på så sätt att man känner att man inte bara kan gå ut.” (Kvinna 71 år personlig kommunikation, 13 mars 2017). En annan indirekt viktimerad deltagare beskrev att hon inte ville gå ner i källaren ensam, då hon upplevde en rädsla för att bli utsatt för brott när hon gick ner dit. Istället väntade hon på att en vän eller familjemedlem skulle ha tid att gå ner i källaren tillsammans med henne. Källaren förknippas för flera av deltagarna med otrygghet då det tidigare varit inbrott där.

Personliga konsekvenser. En annan deltagare berättade att han inte varit rädd eller orolig för någonting före inbrotten hade skett, men att han efter inbrotten börjat fundera mer. En deltagare beskrev en upplevd rädsla för inbrott och en annan kände sig osäker vid promenader i bostadsområdet. En av de direkt viktimerade deltagarna beskrev att hon både blivit påverkad men även att hon inte påverkats av inbrotten. Somliga deltagare berättade att de haft behov av sällskap i vissa situationer efter inbrotten i bostadshuset. En kvinna beskrev att hon efter att ha blivit utsatt för inbrott i sin egen lägenhet ringde till sin son, då hon inte ville vara ensam.

Inga personliga konsekvenser. Vissa av deltagarna upplevde att de inte hade påverkats alls av inbrotten. En av de direkt viktimerade deltagarna beskrev att inbrotten hade påverkat denne tidigare, men inte numera. Tre stycken av de direkt

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

viktimiterade och en av de indirekt viktimiterade beskrev att inbrotten inte hade drabbat dem något speciellt och att livet fungerade som vanligt. En indirekt viktimiterad deltagare upplevde att han inte hade blivit berörd av inbrotten, eftersom han hade hört talas om inbrotten efteråt och inte i direkt anslutningen till att brottet hade skett: ’Nja, jag har väl mest hört om det efteråt och inte just när det händer, så att på det viset så har inte jag blivit så berörd kan man väl säga’ (Man 96 år, personlig kommunikation, 13 mars 2017).

Diskussion

Syftet med studien var att identifiera äldre personers upplevda beteenden och personliga konsekvenser som uppkommit till följd av inbrott i deras bostadshus. Flera av deltagarna i studien upplevde att de efter inbrotten hade utvecklat skyddsstrategier som kan ha påverkats av en upplevd rädsla, eller andra personliga konsekvenser, för att viktimeras för inbrott. Vissa av deltagarna upplevde att de förändrat sina beteenden men det fanns även deltagare som inte alls upplevt att de påverkats i sitt vardagliga liv.

Resultatdiskussion av teman och kategorier

I detta avsnitt diskuteras resultat utifrån två teman med samtliga kategorier under vardera tema.

Skyddsåtgärder mot inbrott.

Detta tema innehåller diskussion kring kategorierna kontroll och låsa dörren.

Kontroll.

Det var viktigt för deltagarna att känna kontroll över sin omgivning och personerna som var i närheten. Enligt Hipp (2016) har bostadsområden med upplevd ordning en mindre social gemenskap, vilket går emot resultatet i vår studie då personerna på det gemensamma bostadshuset har en god social sammanhållning och ett socialt engagemang. Flera av deltagarna i studien uppgav att de brukade prata om inbrotten med varandra. Den sociala

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

interaktionen kan vara ett sätt för individerna att känna social kontroll över sitt bostadsområde och sin omgivning. En av deltagarna beskrev sin sociala kontroll såhär: ”Jag går alltid ut på balkongen innan jag lägger mig” (Kvinna 73 år, personlig kommunikation, 13 mars 2017).

Låsa dörren.

Vissa av deltagarna upplevde att de börjat låsa dörren oftare efter att inbrotten hade skett. Detta är en skyddsåtgärd som deltagarna tagit till för att minska risken för att utsättas för inbrott. Det framgick också som en ökande trygghetsfaktor att vissa deltagare bytt lås på dörrarna.

Upplevda personliga konsekvenser av direkt och indirekt viktimisering.

Nedan diskuteras kategorierna tillhörande detta tema i följande ordning: praktiska konsekvenser, personliga konsekvenser och inga personliga konsekvenser.

Praktiska konsekvenser.

Den kategori som producerade flest koder och meningsbärande enheter var praktiska konsekvenser där flertalet olika aktiviteter och beteenden nämndes. Att utsättas för inbrott i sitt bostadshus har medfört många upplevda praktiska konsekvenser för deltagarna. De starkaste citaten ur intervjuerna var de som handlade om hur deltagarna kände sig isolerade och instängda i sina egna hem. Flera upplevde att de inte vågade gå ut på kvällarna och hur de upplevde ett behov av att låsa dörren. Gemensamt bland de direkt och indirekt viktimerade deltagarna var att flera av dem inte ville gå ut på kvällarna. Däremot var det inte bara de direkt viktimerade deltagarna som upplevt att de drabbats av praktiska konsekvenser. Även de indirekt viktimerade deltagarna upplevde sådana konsekvenser, till exempel att inte våga gå ner ensam i källaren. De praktiska konsekvenserna blir en slags frihetsberövning för deltagarna som upplever att de inte kan röra sig fritt i sitt eget hem och bostadsområde. Detta kunde bero på de nya lås och nyckelbrickor som deltagarna fått till dörrarna i bostadshuset. En av deltagarna upplevde att det var jobbigt att inte kunna röra sig i bostadshuset på samma sätt som förr: ”Det har blivit ett fängelse” (Man 84 år, personlig kommunikation, 13 mars 2017).

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

De praktiska konsekvenserna innebar ett antal upplevda beteenden. Dessa var: låsa dörren, att se sig omkring och att bli mer försiktig. Deltagarna uppgav även att de avstått från vissa aktiviteter som exempelvis att gå ut på kvällarna, vilket även visats i tidigare forskning (Foster et al., 2016; Kim & Clarke, 2015).

Personliga konsekvenser. Flera av deltagarna beskrev hur de hade upplevt inbrotten med ord som osäkerhet, rädsla, ilska och oro. Detta överensstämmer med den forskning som Rühls et al. (2017) beskrivit i sina studier som handlade om kopplingen mellan brottsoffer och rädsla. Det liknar också resultatet i studien av Chang et al. (2014) som studerade brottsoffers emotioner.

Inga personliga konsekvenser.

Det skall även poängteras att vissa av deltagarna inte beskrev att de kände sig varken rädda eller påverkade i det vardagliga livet. Det kan bero på att deltagaren hade en på pass god trygghetskänsla före inbrotten skedde att personen inte påverkades efter inbrotten. I flera av intervjuerna nämnde deltagarna att de inte var rädda för inbrott, däremot finns det en underliggande känsla av rädsla som kommer fram genom sättet deltagarna pratade på. Ett exempel på detta är deltagaren nedan som blivit direkt viktimerad, som både beskriver att hon inte varit rädd, men samtidigt att hon stundtals varit orolig:

Jo jag tycker att det är bra att bo här och jag är inte så rädd utav mig men det är lite obehagligt det måste man ju medge att gå ute i korridoren och nere i källaren och sådär jag vill inte gärna gå ner i källaren ensam, jag vill nästan alltid ha någon med mig och jag väntar tills det är någon som kan ställa upp för där nere är det så där är det så mörkt och obehagligt (Kvinna 96 år, personlig kommunikation, 13 mars 2017).

Flera av deltagarna ville inte säga att de var rädda men genom att berätta om otäcka händelser de varit med om och hur de påverkat dem, fanns det en känsla av oro och rädsla i deras berättelser. En anledning till varför deltagarna inte vill berätta om deras upplevda rädsla för inbrott kan bero på att en uttalad rädsla förstärker känslan och gör det ännu mer påtagligt. Detta liknar resultatet i studien av Chang et al. (2014) som beskrev emotionella konsekvenser

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

som brottsoffer kan drabbas av till följd av viktimiseringen, samt hur brottsoffren hanterade konsekvenserna. Det kan också bero på att erkännandet av en upplevd rädsla förknippas med en brist på kontroll för sin omgivning och det kan upplevas som en svaghet för de enskilda individerna. Även detta resultat liknar som Chang et al. (2014) beskrev i sin studie.

Sammanfattande diskussion av resultatet. Resultatet var delvis väntat, då studier visat att inbrott leder till rädsla (Pearson & Breetzke, 2014; Yuan & McNeeley, 2017) och ett förändrat beteendemönster i vardagen (Foster et al., 2016; Kim & Clarke, 2015). Det som förvånade oss var att en del av deltagarna varken uppgav att de upplevt några personliga konsekvenser eller praktiska konsekvenser i sitt vardagliga liv, trots att de blivit direkt viktimerade av inbrott. Ett resultat som var väntat var att de deltagare som hade blivit direkt utsatta för inbrott hade upplevt flest konsekvenser i sitt vardagliga liv. De visade på fler konsekvenser i det vardagliga livet än de deltagare som blivit indirekt utsatta. Precis som Foster et al. (2016) menade att individer som var rädda för inbrott undvek att promenera i sitt bostadsområde, visade resultatet i denna studie att detta var vanligt förekommande bland deltagarna. Intervjuerna visade att flera av deltagarna undvek att gå ut på kvällarna till följd av en upplevd rädsla för inbrott, oavsett om de viktimerats direkt eller indirekt. Deltagarna beskrev att de undvek att göra saker de tidigare gjort, exempelvis gå till affären eller slänga soporna. Av dessa deltagare var två stycken direkt viktimerade och en indirekt viktimerad. Detta tyder på att en direkt viktimisering kan påverka en upplevd rädsla för att vistas utomhus på kvällarna. Detta medför även att deltagarna upplever att de blir isolerade, vilket liknar resultatet som Kim och Clarke (2015) presenterade. Nästan samtliga deltagare i vår studie upplevde någon form av påverkan i sitt vardagliga liv, däremot fanns det vissa skillnader mellan de direkt och de indirekt viktimerade deltagarna. De som blivit direkt viktimerade påverkades i en större utsträckning, då brotten hade skett i deras egna lägenheter eller förråd. Det är däremot betydelsefullt att poängtera att även de indirekt viktimerade deltagarna upplevde personliga konsekvenser och praktiska konsekvenser i det vardagliga livet.

Teoriapplicering

De personer som har blivit utsatta direkt eller indirekt av brott i vår studie är äldre människor. Då äldre människor kan ha en försämrad styrka och smidighet i kroppen orsakar detta svårigheter att försvara sig själva vid ett överfall. Således kan deltagarna i vår studie vara svaga som offer, eftersom de är äldre individer. Christies teori går att applicera på deltagarna i vår studie eftersom de är äldre och anses på grund av sin ålder vara idealiska offer (Christie, 2001). Deltagarna som blivit direkt utsatta för inbrott blev utsatta av en gärningsperson de inte

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

kände vilket gör dem till idealiska offer (Christie, 2001). Då äldre personer inte anses ha styrkan att försvara sig mot en gärningsperson hamnar gärningspersonen i ett överläge gentemot offret vilket är ett kännetecken för en gärningsperson enligt teorin (Christie, 2001). Huruvida gärningspersonerna var bekanta eller obekanta till offren kan vi inte fastställa då intervjuerna inte berörde gärningspersoner. En av deltagarna i studien hade blivit utsatt för inbrott i sin lägenhet på natten när deltagaren låg och sov, vilket gör att deltagaren blir svagare eftersom denne var i en annan sinnesstämning. Deltagarna i studien berättade att de endast är utomhus när det är ljus ute och att de helst inte går ensamma i området. Vilket enligt Christie (2001) gör dem till idealiska offer eftersom de är endast ute på en legitim tid vilket är under dagen. Enligt Christie (2001) utförde deltagaren en legitim aktivitet då denne sov och var på en respektabel plats vilket var i dennes egen bostad när deltagaren blev utsatt för inbrott. Enligt Christie (2001) måste offret ha varit på en plats som inte kan öka risken för att ett brott ska begås, för att vara ett idealt offer. I vår studie befann sig deltagarna vid tillfällena för inbrotten i sina egna hem eller i sitt eget bostadshus, vilket är adekvata platser som inte kan anses öka risken för att ett brott kan begås. Deltagarna har således deltagit i en respektabel aktivitet. De kan inte heller förebrås att befinna sig på dessa platser under tillfällena för inbrotten. Detta styrker att deltagarna i vår studie är ideala offer. Den sjätte punkten i Christies teori kan vi inte applicera på resultatet i vår studie på grund av att vi inte vet vilket inflytande deltagarna har för att kunna hävda sin offerstatus.

Svagheten med teorin är att den endast går att applicera på de som blivit direkt utsatta för inbrott, och inte på de som indirekt viktimiserats. Teorin fokuserar endast på individer som blivit direkt utsatta. I vår studie finns det individer som både utsatts direkt och indirekt, vilket gör att teorin ej går att applicera på alla deltagare i vår studie. Det är även en svaghet att teorin lämpar sig för faktorer som kan orsaka att vissa individer blir utsatta för brott. Vår studie fokuserar på det som har hänt efter att ett brott har begåtts. Detta gör att vi endast kan applicera teorin på tillfället för brottet och tiden före brottet skedde. För att täcka upp händelserna och individernas upplevelser efter brottet hade det varit lämpligt att komplettera med en psykologisk teori då de hade kunnat förklara deltagarnas emotionella konsekvenser efter inbrotten. Hade teorin även inkluderat sådana faktorer som konsekvenser eller händelser efter ett brott hade teorin kunnat förklara hela resultatet i vår studie. Då vi inte vet någonting om gärningspersonerna bakom inbrotten i vår studie kan vi inte applicera delen av teorin som berör ideala gärningspersoner.

Styrkan med teorin är att utifrån deltagarnas livsstilar är de enligt Nils Christies teori om ideala offer, eftersom de inte utsätter sig för en fara, eller situationer som skulle

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

kunna öka risken för en viktimisering. Deltagarna i studien uppgav att de inte rörde sig ute på kvällar eller befann sig på platser där de inte kände sig trygga. Sammanfattningsvis går det att applicera denna teori på resultatet i vår studie, med det hade varit önskvärt att teorin även inkluderade faktorer angående följderna av en viktimisering och inte bara kriterier för att anses vara ett idealt offer.

Metoddiskussion

Tack vare den latent innehållsanalysen fick vi möjlighet att analysera resultatet från intervjuerna på ett mer nyanserat sätt, då analysen bidrog till en möjlighet för oss att tolka svaren i intervjuerna. Genom att tolka svaren i intervjuerna kunde vi presentera möjliga bakomliggande faktorer till svaren. Den latent innehållsanalysen lämpade sig bra för denna studie då fokus låg på deltagarnas egna upplevelser. Frågorna i intervjuerna berörde känsligt material vilket kan ha bidragit till att deltagarna inte ordagrant uppgivit deras känslor och upplevelser kring ämnet. Således var den latent innehållsanalysen lämplig för att kunna tolka deltagarnas tankar kring frågorna. En kvantitativ innehållsanalys hade endast tillåtit oss att använda den information som deltagarna ordagrant lämnat vid intervjuerna. Användandet av semi-strukturerade intervjuer lämpade sig väl till studiens syfte då intervjuerna blev mer varierade tack vare möjligheten att ställa följdfrågor. Tack vare dessa följdfrågor kunde vi se till att intervjun fick tillräckligt med information från deltagarnas svar för att besvara studiens syfte.

Begränsningar

Begränsningarna i denna studie var intervjuernas längd som var cirka 20 minuter. Hade intervjuerna varit längre hade svaren möjligtvis blivit mer utvecklade och omfattande. Längden på intervjuerna berodde på att vissa av deltagarna inte orkade prata längre stunder och att vissa inte hade mycket att säga om ämnet. Vi önskar att vi hade ställt frågorna mer inriktade mot beteenden och känslor för att deltagarna skulle känna en trygghet i de svaren de gav oss. Hade frågorna ställts mer inriktade hade det varit lättare för deltagarna att prata om det specifika ämnet. Generellt sett har den kvalitativa innehållsanalysen lägre trovärdighet då det finns ett tolkningsutrymme i analysen. Det kan ses som en svaghet att det inte är siffror som visar på ett facit utan den som analyserar resultatet kan utgå från egna referensramar.

Några av deltagarna berättade att de blivit direkt viktimerade för inbrott, trots att de kanske inte blivit utsatta för inbrott, då det krävs att gärningspersonen skall ha stulit från offret. För vissa av deltagarna i studien kan ett intrång i bostaden upplevas som ett inbrott. Vi som genomfört studien kan således inte göra bedömningen om de blivit utsatta för

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

inbrott eller om brottet endast varit ett intrång. Detta är en begränsning i studien, samtidigt som den kvalitativa metoden inte ger oss något val, då deltagarnas berättelser är sanningen i vår studie. Slutligen var det en begränsning att vi som genomförde studien tillsammans intervjuade de sex första deltagarna. Detta kan ha förvirrat deltagarna och orsakat mindre utförliga svar på frågorna.

Slutsats

Vi drog slutsatsen att det finns ett antal beteenden som deltagarna upplevt uppkommer till följd av inbrott i sitt gemensamma bostadshus. Dessa beteenden grundar sig i upplevda personliga konsekvenser som exempelvis rädsla för inbrott och uttrycks i praktiska konsekvenser och beteenden. Det är också värt att nämna att vissa av deltagarna inte påverkats av inbrotten. Det skall även poängteras att både deltagare som viktimiterats direkt och indirekt påverkats i sitt vardagliga liv. Dock hade de deltagare som direkt viktimiterats påverkats i en större utsträckning än de indirekt viktimiterade.

Framtida forskning

Då vår studie hade en tidsbegränsning fanns det endast utrymme för att göra en datainsamling och således kunde endast deltagarnas upplevda konsekvenser och beteenden efter inbrotten studeras. För att få en bild av hur deltagarnas vardagliga liv hade förändrats från tiden före inbrotten hade det krävts en longitudinell studie med uppföljningsintervjuer. Detta är något framtida forskning kan studera vidare.

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Referenser

Brottsbalken (SFS 1962:700). Stockholm: Justitiedepartementet.

Brottsförebyggande rådet. (2014). *Tid för brott. Under vilken tid på året och dygnet sker flest fall av anmälda misshandel, hot, rån och inbrott?* Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Hämtad från

http://bra.se/download/18.55c5a1d5147fded5b837a/1409145310213/2014_Tid_for_brott.pdf

Brottsoffermyndigheten. (2012). *Ideala brottsoffer*. Hämtad 2017-05-31 från

<https://www.brottsoffermyndigheten.se/om-oss/brottsofferkunskap/ideala-brottsoffer>

Chamberlain, A. W., & Boggess, L. N. (2016). Relative difference and burglary location. *The Journal of Research in Crime and Delinquency*, 53(6), 872-906. Doi:

10.1177/0022427816647993

Chon, D. S., & Wilson, M. (2016). Perceived risk of burglary and fear of crime: Individual- and country-level mixed modeling. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 60(3), 308-325. Doi: 10.1177/0306624X14551257

Chung, M. C., Stedmon, J., Hall, R., Marks, Z., Thornhill, K., & Mehrshahi, R. (2014). Posttraumatic stress reactions following burglary: The role of coping and personality.

"Det har blivit ett fängelse"- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Traumatology: An International Journal, 20(2), 65-74. Doi: 10.1037/h0099374

Collins, R. E. (2016). Addressing the inconsistencies in fear of crime research: A meta-analytic review. *Journal of criminal justice*, 47, 21-31.

Christie, N. (2001). Det idealiska offret. I. M. Åkerström & I. Sahlin. (Red.), *Det motspänstiga offret*. (s.46-60). Lund: Studentlitteratur.

Daunt, K. L., & Greer, D. A. (2015). Unpacking the perceived opportunity to misbehave: The influence of spatio-temporal and social dimensions on consumer misbehavior. *European Journal of Marketing*, 49(9-10), 1505-1526. Doi: 10.1108/EJM-01-2014-0061

DeLisi, M., Jones-Johnson, G., Johnson, W. R., & Hochstetler, A. (2014). The aftermath of criminal victimization: Race, self-esteem, and self-efficacy. *Crime & Delinquency*, 60(1), 85-105. Doi: 10.1177/0011128709354036

Daigle, L. E. (2013). *Victimology: the essentials*. Georgia: SAGE Publications.

Drakulich, K. M. (2015). Strangers, acquaintances, and victims: Victimization and concern about crime among women. *Sociological Forum*, 30(1), 103-126. Doi: 10.1111/socf.12147

Egidius, H. (2008). *Psykologilexikon*. Fjärde utgåvan. Stockholm: Natur & Kultur.

Foster, S., Hooper, P., Knuiman, M., Christian, H., Bull, F., & Giles-Corti, B. (2016). Safe Residential environments? A longitudinal analysis of the influence of crime-related safety on walking. *The International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 13, 9. Doi: 10.1037/t34151-000

Fox, B. H., & Farrington, D. P. (2016). Is the development of offenders related to crime scene behaviors for burglary? Including situational influences in developmental and life-course theories of crime. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 60(16), 1897-1927. Doi: 10.1177/0306624X15621982

"Det har blivit ett fängelse"- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24, 105-112.

Greve, W., Leipold, B., & Kappes, C. (2017). Fear of crime in old age: a sample case of resilience? *Journals of Gerontology: Psychological Sciences*, Published online ahead of print, 1-9. Doi: 10.1093/geronb/gbw169

Grubb, J. A., & Bouffard, L. A. (2015). The influence of direct and indirect juvenile victimization experiences on adult victimization and fear of crime. *Journal of interpersonal violence*, 30(18), 3151-3173. Doi: 10.1177/0886260514554423

Hipp, J. R. (2016). Collective efficacy: how is it conceptualized, how is it measured, and does it really matter for understanding perceived neighborhood crime and disorder? *Journal of Criminal Justice*, 46, 32-44. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2016.02.016>

Jackson, J. (2015). Cognitive closure and risk sensitivity in the fear of crime. *Legal and Criminological Psychology*, 20(2), 222-240. Doi: 10.1111/lcrp.12031

Kim, M., & Clarke, P. (2015). Urban social and built environments and trajectories of decline in social engagement in vulnerable elders: Findings from Detroit's medicaid home and community-based waiver population. *Research on Aging*, 37(4), 413-435. Doi: 10.1177/0164027514540687

Lundman, B., & Graneheim-Hällgren, U. (2012). Kvalitativ innehållsanalys. I M. Granskär & B. Höglund-Nielsen (Red.), *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård* (s.187-199). Lund: Studentlitteratur AB.

Mrevlje, T. P., & Nivala, J. (2017). Victimization of the elderly in the municipalities of Ljubljana and Uppsala. *International Review of Victimology*, 23(1), 33-46. Doi: 10.1177/0269758016671175

"Det har blivit ett fängelse"- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Pearson, A. L., & Breetzke, G. D. (2014). The association between the fear of crime, and mental and physical wellbeing in New Zealand. *Social Indicators Research, 119*(1), 281-294. Doi: 10.1007/s11205-013-0489-2

Pearson, A., L., Breetzke, G. & Ivory, V. (2015) The effect of neighborhood recorded crime on fear: does neighborhood social context matter? Volume 56 Issue 1-2, p: 170-179
Doi: 10.1007/s10464-015-9741

Pedneault, A., Beauregard, E., Harris, D. A., & Knight, R. A. (2015). Rationally irrational: The case of sexual burglary. *Sexual Abuse: Journal of Research and Treatment, 27*(4), 376-397. Doi: 10.1177/1079063213511669

Posick, C. (2014). Victimization and reporting to the police: The role of negative emotionality. *Psychology of Violence, 4*(2), 210-223.

Roth, J. J. (2016). Gender differences in acquisitive delinquency: A macro-level routine activities analysis. *American Journal of Criminal Justice, 41*(4), 796-813. Doi: 10.1007/s12103-016-9335-9

Rühs, F., Greve, W., & Kappes, C. (2017). Coping with criminal victimization and fear of crime: The protective role of accommodative self-regulation. *Legal and Criminological Psychology, Doi: 10.1111/lcrp.12106*

Snedker, K. A. (2015). Neighborhood conditions and fear of crime: A reconsideration of sex differences. *Crime & Delinquency, 61*(1), 45-70. Doi: 10.1177/0011128710389587

Townsley, M., Birks, D., Ruiter, S., Bernasco, W., & White, G. (2016). Target selection models with preference variation between offenders. *Journal of Quantitative Criminology, 32*(2), 283-304. Doi: 10.1007/s10940-015-9264-7

Townsley, M., Birks, D., Bernasco, W., Ruiter, S., Johnson, S. D., White, G., & Baum, S. (2015). Burglar target selection: A cross-national comparison. *Journal of Research in Crime and Delinquency, 52*(1), 3-31. Doi:10.1177/0022427814541447

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Yuan, Y., & McNeeley, S. (2017). Social Ties, Collective Efficacy, and Crime-Specific Fear in Seattle Neighborhoods, *Victims & Offenders*, 12:1, 90-112. Doi: 10.1080/15564886.2015.1006799.

Wickes, R., Hipp, J., Sargeant, E., & Mazerolle, L. (2016). Neighborhood social ties and shared expectations for informal social control: do they influence informal social control actions? *Journal of quantitative criminology*, 33(1), 101-129. Doi: 10.1007/s10940-016-9285-x

Zawisza, T., & Garza, R. (2016). Using an eye tracking device to assess vulnerabilities to burglary. *Journal of Police and Criminal Psychology*, Doi: 10.1007/s11896-016-9213-x

Zimmerman, G. M., & Posick, C. (2016). Risk Factors for and Behavioral Consequences of Direct Versus Indirect Exposure to Violence. *American journal of public Health*. 106(1), 178-188. Doi: 10.2105/AJPH.2015.302920

”Det har blivit ett fängelse” - En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Bilaga 1

Intervju om rädsla för brott 13/3

Linnea och Emilia från Kriminologprogrammet på Mittuniversitetet i Sundsvall kommer måndagen den 13 mars. Ni känner igen dem från Hemköp och enkätinsamlingen på 55+-boendet i höstas. De ska göra sitt examensarbete och vill gärna att ni ställer upp på intervjuer om rädsla för brott. Alla som bor på 55+-boendet är välkomna att delta. Intervjuerna beräknas ta runt 15 minuter per person och de kommer finnas på boendet mellan 9:00 och 17:00. Intervjuerna kommer sedan vara med i deras examensarbete utan era namn eftersom ni är anonyma när ni deltar. Examensarbetet är ett samarbete med polisen i Borlänge.

”Det har blivit ett fängelse” - En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Bilaga 2

Frågeformulär

Hur gammal är du?

Vilket kön har du?

Hur länge har du bott i ditt bostadsområde?

Hur upplever du att det är att bo i ditt bostadsområde?

Har du blivit utsatt för brott?

Har du upplevt en rädsla för att bli utsatt för brott?

Var du rädd för att bli utsatt för inbrott innan inbrotten skedde?

Hur upplever du de inbrott som varit i bostadshuset?

Vad orsakar din upplevelse av inbrott?

Hur påverkas ditt vardagliga liv av dessa inbrott?

Hur brukar du få reda på att det har varit inbrott?

Innan vi avslutar, finns det något mer du vill berätta om?

Något kring det vi har pratat om?

Något vi har missat?

Följdfrågor:

Kan du utveckla?

Hur menar du?

”Det har blivit ett fängelse” - En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Kan du beskriva lite mer detaljerat?

Bilaga 3

Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor

Svensk författningssamling 2003:460

t.o.m. SFS 2015:320

SFS nr: 2003:460

Departement/myndighet: Utbildningsdepartementet

Utfärdad: 2003-06-05

Ändrad: t.o.m. SFS 2015:320

Ändringsregister: SFSR (Lagrummet)

Källa: Regeringskansliet / Lagrummet.se

”Det har blivit ett fängelse”- En kvalitativ studie om hur vardagslivet för äldre personer påverkas till följd av direkt och indirekt viktimisering av inbrott.

Innehåll:

- Övergångsbestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om etikprövning av forskning som avser människor och biologiskt material från människor. Den innehåller också bestämmelser om samtycke till sådan forskning.

Syftet med lagen är att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet vid forskning.